Linearna algebra - 12. auditorne vježbe

1. (Problem predatora i plijena) Ekolozi su promatrali populacije zečeva i lasica u jednoj šumi. Uočeno je da je svake godine broj zečeva jednak četverostrukom broju zečeva prošle godine u-manje-nom za dvostruki broj lasica prošle godine, dok je broj lasica jednak zbroju lanjskog broja zečeva i lanjskog broja lasica. Ako je na početku bilo 100 zečeva i 10 lasica, odredite broj zečeva i lasica nakon n godina. Koliki će biti dugoročan omjer broja zečeva i lasica u toj šumi?

Zn:= broj zeceva nakon n godina Ln:= broj lasica nakon n godina

Uvjete zadatka možemo zapisati u obliku sustava dvije linearne rekurzije

$$\begin{cases} Z_{n+1} = 4Z_n - 2L_n \\ L_{n+1} = Z_n + L_n \end{cases}$$

uz pocetne uvjete Zo=100, Lo=10.

Stanjanjem Xn:= [Zn] dobiveni sustan možemo zapisati matrično

$$X_{n+1} = \begin{bmatrix} 4 & -2 \\ 1 & 1 \end{bmatrix} X_n \Rightarrow X_n = AX_{n-1} = A^2 X_{n-2} = \dots = A^{n-1} X_1 = A^n X_0.$$

Dalle, treba odrediti A za ne IN sto možemo napraviti koristeći dijagonalizaciju.

Karaliteristichi polinom od A:

$$\kappa(\lambda) = \det(\lambda I - A) = \begin{vmatrix} \lambda - 4 & 2 \\ -1 & \lambda - 1 \end{vmatrix} = \lambda^2 - 5\lambda + 6 = (\lambda - 2)(\lambda - 3)$$

=) sugistivene urijednosti su $\lambda_1 = 2$ i $\lambda_2 = 3$.

Odredius pripadne svojstvene veletore

$$1^{\circ}(2I-A)\vec{x} = \vec{0}$$

$$\begin{bmatrix} -2 & 2 & 0 \\ -1 & 1 & 0 \end{bmatrix} \uparrow \uparrow (-2) \sim \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ -1 & 1 & 0 \end{bmatrix} = -x_1 + x_2 = 0 \Rightarrow x_2 = x_1 \Rightarrow \overrightarrow{x} = x_1 \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}, x_1 \neq 0$$

$$2^{\circ} (3I-A)\vec{x} = \vec{0}$$

$$\begin{bmatrix} -1 & 2 & | & 0 \\ -1 & 2 & | & 0 \end{bmatrix} \xrightarrow{1.(-1)} \begin{bmatrix} -1 & 2 & | & 0 \\ 0 & 0 & | & 0 \end{bmatrix} = \xrightarrow{1.(-1)} x_1 + 2x_2 = 0$$

$$= | x_1 = 2x_2 = | \vec{x} = x_2 \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix}, x_2 \neq 0$$

$$Dalle_1 \quad A = TDT^{-1} \quad gdje \quad D = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 3 \end{bmatrix}, \quad T = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 4 \end{bmatrix}$$

Dakle,
$$A = 1DT$$
, gaze $D = \begin{bmatrix} 0 & 3 \end{bmatrix}$, $I = \begin{bmatrix} 1 & 1 \end{bmatrix}$

$$= T^{-1} = \frac{1}{\det T} \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ -1 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -1 & 2 \\ 1 & -1 \end{bmatrix}.$$

Sada imamo

$$X_{n} = A^{n} X_{0} = TD^{n} T^{-1} X_{0} = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2^{n} & 0 \\ 0 & 3^{n} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 100 \\ 10 \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} 2^{n} & 2 \cdot 3^{n} \\ 2^{n} & 3^{n} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 & 2 \\ 1 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 100 \\ 10 \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} -2^{n} + 2 \cdot 3^{n} & 2^{n+1} - 2 \cdot 3^{n} \\ -2^{n} + 3^{n} & 2^{n+1} - 3^{n} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 100 \\ 10 \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} 180 \cdot 3^{n} - 80 \cdot 2^{n} \\ 90 \cdot 3^{n} - 80 \cdot 2^{n} \end{bmatrix} \Rightarrow Z_{n} = 180 \cdot 3^{n} - 80 \cdot 2^{n}$$

$$L_{n} = 90 \cdot 3^{n} - 80 \cdot 2^{n}$$

Dugoročno,

$$\lim_{n \to \infty} \frac{7n}{L_n} = \lim_{n \to \infty} \frac{180 \cdot 3^n - 80 \cdot 2^n}{90 \cdot 3^n - 80 \cdot 2^n} = \lim_{n \to \infty} \frac{180 - 80 \cdot \left(\frac{2}{3}\right)^n}{90 - 80 \cdot \left(\frac{2}{3}\right)^n} = \frac{2}{1}$$

tj. oujer broja receva i lasica ce biti 2:1.

2. (DZ) Niz Fibonaccijevih brojeva $(F_n)_{n\in\mathbb{N}_0}$ zadan je rekurzivno s

$$F_n = F_{n-1} + F_{n-2}, \quad F_0 = 0, \ F_1 = 1.$$

Odredite formulu za F_n .

Uputa: uvedite niz $G_n:=F_{n-1}$ i postupajte slično kao u prethodnom zadatku.

Koristeći niz (Gn), zadanu rekurziju možemo zapisati u obliku sustava dvije linearne rekurzije

$$\begin{cases}
F_n = F_{n-1} + G_{n-1} \\
G_n = F_{n-1}
\end{cases}$$

uz početne uvjete $F_1 = 1$, $G_1 = 0$. Stavljanjem $X_n := \begin{bmatrix} F_n \\ G_n \end{bmatrix}$ dobiveni

sustav zapisujemo matricuo

$$X_{n} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \times_{n-1} \Rightarrow X_{n} = A^{n-1} X_{1}.$$

Dijagonaliziramo matrian A:

$$\kappa(\lambda) = \det(\lambda I - A) = \begin{vmatrix} \lambda - 1 & -1 \\ -1 & \lambda \end{vmatrix} = \lambda^2 - \lambda - 1$$

=) svojstvene vrijednosti su $\lambda_1 = \frac{1-\sqrt{5}}{2}$ i $\lambda_2 = \frac{1+\sqrt{5}}{2}$.

Stavimo
$$\Psi:=\frac{1-\sqrt{5}}{2}$$
. Tada je $\chi_1=\Psi$ i $\chi_2=-\frac{1}{\varphi}=1-\Psi$.

Odredius pripodne svojstvene veletore:

$$=) \vec{X} = \begin{bmatrix} 4x_2 \\ x_2 \end{bmatrix} = x_2 \begin{bmatrix} 4 \\ 1 \end{bmatrix} \qquad x_2 \neq 0$$

Slijedi

$$X_{n} = A^{n-1} X_{1} = TD^{n-1} T^{-1} X_{1}$$

$$= \frac{1}{\Psi^{2} + 1} \begin{bmatrix} \Psi & 1 \\ 1 & -\Psi \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \Psi^{n-1} & 0 \\ 0 & (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \Psi & 1 \\ 1 & -\Psi \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$= \frac{1}{\Psi^{2} + 1} \begin{bmatrix} \Psi^{n} & (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} \\ \Psi^{n-1} & (-\frac{1}{\Psi})^{n-2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \Psi & 1 \\ 1 & -\Psi \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$= \frac{1}{\Psi^{2} + 1} \begin{bmatrix} \Psi^{n+1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} & \Psi^{n} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-2} \\ \Psi^{n} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-2} & \Psi^{n-1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-3} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$= \frac{1}{\Psi^{2} + 1} \begin{bmatrix} \Psi^{n+1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} & \Psi^{n-1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-3} \\ \Psi^{n} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-2} & \Psi^{n-1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} \end{bmatrix}$$

$$= \frac{1}{\Psi^{2} + 1} \begin{bmatrix} \Psi^{n+1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} & \Psi^{n} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} \\ \Psi^{n} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-2} & \Psi^{n-1} + (-\frac{1}{\Psi})^{n-1} \end{bmatrix}$$

 $=) F_{n} = -\frac{1}{15} \left[q^{n} - \left(-\frac{1}{4} \right)^{n} \right] = \frac{1}{15} \left[\frac{1+\sqrt{5}}{2} \right]^{n} - \left(\frac{1-\sqrt{5}}{2} \right)^{n}$

$$A \colon \mathcal{M}_2 \to \mathcal{M}_2, \quad A(\mathbf{M}) = \mathbf{M}^{\top}.$$

Za veldore kanonske baze
$$(e) = \{E_{11}, E_{12}, E_{21}, E_{22}\}$$
 Za M_2 imamo

$$A(E_{11}) = E_{11}, A(E_{12}) = E_{21}, A(E_{21}) = E_{12}, A(E_{22}) = E_{22}$$

pa je natrični prikaz od A u boj bazi

$$A(e) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

$$k(\lambda) = \det(\lambda I - A(e)) = \begin{vmatrix} \lambda - 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \lambda & -1 & 0 \\ 0 & -1 & \lambda & 0 \\ 0 & 0 & \lambda - 1 \end{vmatrix}$$

$$= (\lambda - 1) \begin{vmatrix} \lambda & -1 & 0 \\ -1 & \lambda & 0 \\ 0 & 0 & \lambda - 1 \end{vmatrix} = (\lambda - 1)^{2} \begin{vmatrix} \lambda & -1 \\ -1 & \lambda \end{vmatrix}$$

$$= (\lambda - 1)^{2} (\lambda^{2} - 1) = (\lambda - 1)^{3} (\lambda + 1)$$

=) svojstvene vrijednosti
$$\lambda_1 = 1$$
 (fratnost 3), $\lambda_2 = -1$ (fratnost 1)

Svojstveri veletori:

$$(I - A(e)) \stackrel{\rightarrow}{\times} = 0$$

Svojstveni veltori pridruženi svojstvenoj vrijednosti 2,=1 su matrice oblike

$$M = \begin{bmatrix} x & \beta \\ \beta & \delta \end{bmatrix} = x \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} + \beta \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} + \delta \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} \quad x, \beta, \delta \in \mathbb{R},$$

$$x^2 + \beta^2 + \delta^2 \neq 0$$

(simetriane matrice iz M2)

$$2^{\circ} \lambda_2 = -1$$

$$(-I-A(e))\overrightarrow{x}=\overrightarrow{O}$$

$$\begin{bmatrix} -2 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -2 & 0 \end{bmatrix} =) \times_{1} = 0$$

$$\begin{cases} -2 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -2 & 0 \end{bmatrix} =) \times_{2} = -\times_{3} \qquad \times_{2} = \times =) \times_{3} = -\times$$

Svojstveni veltori pridruženi svojstvenoj vrijednosti $\lambda_2 = -1$ su matrice oblika

$$M = \begin{bmatrix} 0 & x \\ -x & 0 \end{bmatrix} = x \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}$$

$$x \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

(antisimetriare matrice 12 Mz)

4. Zadana je matrica

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 4 & 1 & -1 \\ 2 & 5 & -2 \\ 4 & 4 & -1 \end{bmatrix}.$$

Odredite A^{3000} .

Dijagonalizirajuo A. Racunamo learalteristichi polinom:

$$\kappa(\lambda) = \det(\lambda I - A) = \begin{vmatrix} \lambda - 4 & -1 & 1 \\ -2 & \lambda - 5 & 2 \\ -4 & -4 & \lambda + 1 \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} \lambda - 3 & 0 & 1 \\ 0 & \lambda - 3 & 2 \\ \lambda - 3 & \lambda - 3 & \lambda + 1 \end{vmatrix}$$

$$= (\lambda - 3)^{2} \begin{vmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ 1 & 1 & \lambda + 1 \end{vmatrix} = (\lambda - 3)^{2} \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & \lambda - 2 \end{vmatrix}$$

$$+ \frac{1}{1 \cdot (-1)}$$

$$= (\lambda - 3)^2 (\lambda - 2)$$

=) svojstvene vrijednosti
$$\lambda_1 = 3$$
 (kratnost 3) i $\lambda_2 = 2$ (kratnost 1)

Odredimo pripadne svojstvene veletore:

$$\int_{1}^{0} \left(\lambda_{1} = 3 \right)$$

$$\begin{bmatrix}
-1 & -1 & 1 & 0 \\
-2 & -2 & 2 & 0 \\
-4 & -4 & 4 & 0
\end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix}
-1 & -1 & 1 & 0 \\
0 & 0 & 0 & 0
\end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix}
-1 & -1 & 1 & 0 \\
0 & 0 & 0 & 0
\end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix}
-1 & -1 & 1 & 0 \\
0 & 0 & 0 & 0
\end{bmatrix}$$

$$\Rightarrow x_1 = -x_2 + x_3$$

$$x_2 = \alpha$$
, $x_3 = \beta = x_1 = -\alpha + \beta$

$$=) \overrightarrow{x} = \begin{bmatrix} -\alpha + \beta \\ \alpha \\ \beta \end{bmatrix} = \alpha \begin{bmatrix} -1 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix} + \beta \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$2^{\circ} \wedge_{2} = 2$$

$$(2I - k) \stackrel{?}{\times} = \stackrel{?}{\circ}$$

$$\begin{pmatrix} -2 & -1 & 1 & 0 \\ -2 & -3 & 2 & 0 \\ -4 & -4 & 3 & 0 \end{pmatrix} \stackrel{|\cdot(-1)}{\downarrow} \sim \begin{pmatrix} -2 & -1 & 1 & 0 \\ 0 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & -2 & 1 & 0 \end{pmatrix} \stackrel{|\cdot(-1)}{\downarrow} \stackrel{|\cdot(-1)}{\downarrow} \stackrel{|\cdot(-1)}{\downarrow}$$

$$\sim \begin{pmatrix} -2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \stackrel{=}{\Rightarrow} \times_{2} = 2 \times_{1} \times_{1} \times_{2} = 2 \times_{1} \times_{3} = 2 \cdot 2 \times = 4 \times_{1}$$

$$\sim \begin{pmatrix} 0 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \stackrel{=}{\Rightarrow} \times_{3} = 2 \times_{2} \times_{2}$$

$$\sim \begin{pmatrix} 0 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \stackrel{=}{\Rightarrow} \times_{3} = 2 \times_{2} \times_{2}$$

$$=) \overrightarrow{X} = \begin{bmatrix} x \\ 2x \\ 4x \end{bmatrix} = x \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 4 \end{bmatrix}, \quad x \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$$

Dakle,
$$A = TDT^{-1}$$
, gdje $D = \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$, $T = \begin{bmatrix} -1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 4 \end{bmatrix}$

pa slijedi

$$= \begin{bmatrix} -1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3^{3000} & 0 & 0 \\ 0 & 3^{3000} & 0 \\ 0 & 0 & 2^{3000} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & 3 & -2 \\ 4 & 4 & -3 \\ -1 & -1 & 1 \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} -2^{3000} + 2 \cdot 3^{3000} & -2^{3000} + 3^{3000} & 2^{3000} - 3^{3000} \\ -2^{3001} + 2 \cdot 3^{3000} & -2^{3001} + 3^{3001} & 2^{3001} - 2 \cdot 3^{3000} \\ -2^{3002} + 4 \cdot 3^{3000} & -2^{3002} + 4 \cdot 3^{3000} & 2^{3002} - 3^{3001} \end{bmatrix}$$

5. Odredite svojstvene vrijednosti i pripadne svojstvene vektore operatora zrcaljenja u prostoru s obzirom na ravninu

$$\pi \dots 3x - 2y + z = 0.$$

Baza u kojoj je najjednostavnije odrediti matrični zapis zodanog operatora jest upravo baza svojstvenih velitora tog operatora i "vidino" ju odnosh zbog geometrijskih svojstava zrcaljenja:

1° svi veldori koji leže u ravnimi Ti prilikom zrcaljenja ostaju fiksu: pa su to svojstveni veldori pridruženi svojstvenoj vrijednosti $\lambda_1 = 1$ tog operatora

2° svi veletori okoniti na ravninu π prilikom zrcaljenja se preslikavaju u sebi suprotne veletore pa su to svojstveni veletori pridruženi svojstvenoj vrijednosti $\lambda_2 = -1$

Budući da je svojstveni potprostor od λ_1 (ravninc TC) 2-dimensionalan, a onaj od λ_2 (wormala od TC) 1-dimensionalan, odmah slijedi da su λ_1 i λ_2 jedine svojstvene vijednosti zadanog operatora.

Za sujstveni veletor priodružen λ_2 uzmimo jedinični veletor normale od τ , $\vec{t}_1 = \frac{1}{\sqrt{14}} \left(3\vec{z} - 2\vec{j} + \vec{k} \right)$, za jedan svojstveni veletor priodružen λ_1 uzmimo (relii) jedinični veletor smjera od τ , $\vec{t}_2 = \frac{1}{\sqrt{5}} \left(\vec{j} + 2\vec{k} \right)$, dok za drugi možemo uzeti rijihov veletorski produlet:

$$\vec{f}_{3} = \vec{f}_{1} \times \vec{f}_{2} = \frac{1}{\sqrt{70}} \begin{vmatrix} \vec{2} & \vec{j} & \vec{e} \\ 3 & -2 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \end{vmatrix} = \frac{1}{\sqrt{70}} \left(-5\vec{2} - 6\vec{j} + 3\vec{e} \right).$$

Dalle, zadani se operator dijagonalizira na sljedeći način:

$$\begin{bmatrix} 3/\sqrt{14} & 0 & -5/\sqrt{170} \\ -2/\sqrt{14} & 1/\sqrt{15} & -6/\sqrt{170} \\ 1/\sqrt{14} & 2/\sqrt{15} & 3/\sqrt{170} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3/\sqrt{14} & 0 & -5/\sqrt{170} \\ -2/\sqrt{114} & 1/\sqrt{15} & -6/\sqrt{170} \\ 1/\sqrt{14} & 2/\sqrt{15} & 3/\sqrt{170} \end{bmatrix}$$

6. Ako za matricu $\mathbf{A} \in \mathcal{M}_n$ vrijedi da je zbroj elemenata u svakom njenom retku (ili stupcu) jednak c, dokažite da je c svojstvena vrijednost te matrice.

BSOMP da je zbroj elemenata u svaleou stupou od A jednak C. Taola za karalteristični poliwom od A vrijedi

$$K(\Lambda) = \det(\Lambda I - A) = \begin{pmatrix} \lambda - \alpha_{11} & -\alpha_{12} & -\alpha_{1n} \\ -\alpha_{21} & \lambda - \alpha_{22} & -\alpha_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots \\ -\alpha_{n1} & -\alpha_{n2} & -\alpha_{nn} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$$

$$\begin{vmatrix} \lambda - a_{11} & - a_{12} & - a_{1n} \\ - a_{21} & \lambda - a_{22} & - a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots \\ 1 & 1 & \cdot & \cdot & 1 \end{vmatrix}$$